

Het maken van een modderpoel waar huiszwaluwen nestmateriaal kunnen halen voor nestbouw is zeker in droge zomers belangrijk. Foto: Johan Drop.

HUISZWALUWINVENTARISATIE NOORDOOST-TWENTE 2022

Om een beter beeld te krijgen van de huiswaluw organiseert Sovon Vogelonderzoek Nederland al jaarlijks tellingen. Tal van natuurverenigingen in den lande nemen daar aan deel. In Noordoost-Twente zijn een vijftal natuurverenigingen al meer dan twintig jaar actief om een goed beeld te krijgen van het wel en wee van de prachtige zwart-witte "huisgenoot".

Deelnemende werkgroepen

Vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Geesteren, de Vogelwerkgroep Heemkunde Denekamp, Vogelwerkgroep Heemkunde Ootmarsum en Natuur- en vogelwerkgroep "De Grutto" zijn op pad geweest om alle gegevens weer te verzamelen. Deze gegevens zijn gebundeld door coördinator Herman Braakhuis en ter beschikking gesteld voor het samenstellen van dit verslag. Tellingen van Vogelwerkgroep Losser zijn separaat aan SOVON aangeleverd en niet verwerkt in de tellingen.

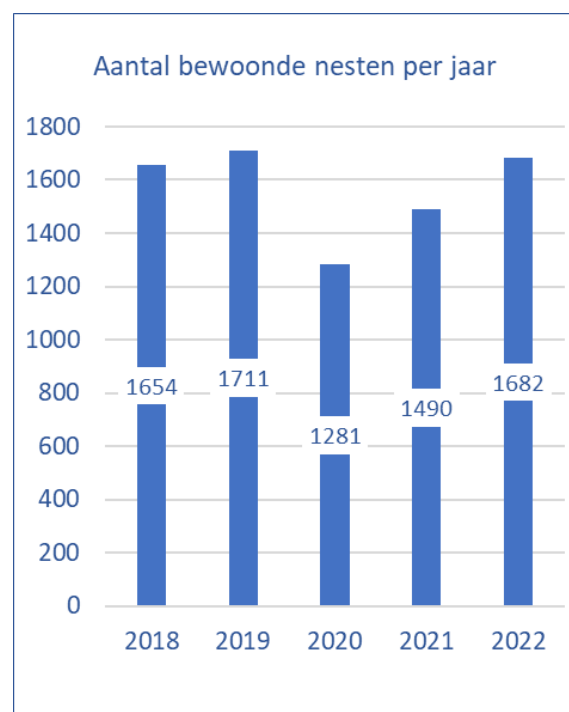
Late aankomst

De eerste huiswaluw in onze omgeving werd al gemeld op 28 maart in Zenderen maar dit was zeker nog niet de aankondiger van de zomer. Twee dagen later passeerde een koude stroming en waren de landerijen met een laagje sneeuw bedekt met temperaturen rond of iets onder nul. Pas na de eerste 10 dagen werd het droog en zonnig bij temperaturen rond of iets boven normaal. Desondanks kwam de aankomst maar traag op gang en duurde het lang voordat de populatie op peil was.

In de grafiek staat de ontwikkeling weergegeven van het aantal bewoonde nesten in de periode 2018- 2022. De populatie huiszwaluwen fluctueert jaarlijks waarbij de telling van 2020 mede is beïnvloed door corona.

Inventarisatie broedlocaties

Op het moment dat de 16 tellers op pad gingen om de broedlocaties te inventariseren was het inmiddels hoog zomer en zeer droog. In totaal zijn 318 locaties bezocht. Dat waren er 16 meer dan in 2021 wat zich ook vertaalde in een aantal nieuwgevonden locaties en een hoger aantal bewoonde nesten. Op 176 van deze locaties werden bebroede nesten van de huiswaluw aangetroffen. Totaal konden 1682 bewoonde nesten worden geteld. Dat was flink meer dan in 2021 toen er nog net geen 1500 bewoonde nesten werden geteld.

Aantal broedlocaties per atlasblok

Nederland is verdeeld in 1685 atlasblokken, met elk een eigen nummer. Atlasblokken zijn gebieden ter grootte van 5 bij 5 km en worden gehanteerd bij landelijke inventarisaties. Ook bij het inventariseren van de huiszwaluwpopulatie maakt

SOVON gebruik van atlasblokken. In onderstaande tabel is per atlasblok het aantal getelde bewoonde nesten weergegeven van de afgelopen acht jaar. Tevens is de regio vermeld van de ligging van het betreffende atlasblok.

Atlasblok	Regio	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
28-15	Geesteren	7	2	2	2	0	0	0	1
28-16	Geesteren	120	113	133	154	113	66	71	54
28-17	Mander	62	78	49	52	42	31	43	21
28-25	Geesteren	42	71	24	32	29	30	28	25
28-26	Geesteren	202	105	84	138	98	76	96	77
28-27	Nutter	32	35	27	18	16	39	64	48
28-28	Ootmarsum	157	157	159	228	226	146	111	126
28-35	Mariaparochie	0	2	0	0	2	2	10	4
28-36	Albergen	77	84	101	106	82	51	35	59
28-37	Fleringen	185	152	172	174	162	125	127	126
28-38	Rossum	154	135	163	174	190	149	119	120
28-46	Saasveld	88	73	82	75	63	41	45	49
28-47	Saasveld	110	57	32	65	86	62	55	72
28-48	Deurningen	115	81	63	74	87	79	35	67
28-57	Deurningen	8	6	5	11				
28-58	Deurningen	61	70	87	44	58	64	11	59
29-11	Breklenkamp	9	9		9	14	16	7	3
29-21	Tilligte	26	26	26	38	32	41	43	36
29-22	Denekamp	91	71	0	103	126	129	122	102
29-31	Volthe	106	100	56	101	95	84	59	72
29-32	Denekamp	118	63	16	113	133	102	113	128
Totaal		1682	1490	1281	1711	1654	1333	1194	1284

De top drie van de atlasblokken met de meeste vestigingen zag er als volgt uit: met 202 bewoonde nesten telde atlasblok 28-16 in de regio Geesteren

de hoogste dichtheid. Atlasblok 28-37 in de regio Fleringen was goed voor 185 nesten gevolgd door atlasblok 28-28 regio Ootmarsum met 157 nesten.

*Broedzorg huiszwaluwtil Fleringen. Huiszwaluwtilen zoals de til in Fleringen dragen bij aan aantal broedlocaties.
Foto: Johan Drop.*

Aantal nesten en locaties per woonplaats

Huiszwaluwen geven er de voorkeur aan in kolonies te broeden. In onderstaand overzicht is per woonplaats in ons telgebied het aantal bewoonde nesten aangegeven met daarbij het aantal bezette huiszwaluwlocaties. Ter vergelijking zijn ook de gegevens van 2021 hierin aangegeven. In bijna de helft van de 27 woonplaatsen in ons telgebied werden meer bewoonde nesten aangetroffen dan in 2021.

Opvallend hierbij is de verdubbeling van het aantal bewoonde nesten in Beuningen, Deurningen en Denekamp. Door het stoppen van een teller werden in Albergen en Saasveld minder locaties bezocht. Woonplaatsen met een groot

buitengebied als Rossum en Geesteren herbergen de meeste locaties en getelde nesten. Gerelateerd aan de oppervlakte worden de meeste nesten en locaties gevonden in Fleringen.

Plaats	Aantal bewoonde nesten		Aantal Locaties		Plaats	Aantal bewoonde nesten		Aantal Locaties	
	2022	2021	2022	2021		2022	2021	2022	2021
Agelo	123	101	13	11	Manderveen	0	7	0	1
Albergen	77	117	6	11	N. Deurningen	7	11	2	3
Beuningen	57	26	7	6	Nutter	26	31	5	4
Breklenkamp	11	20	3	3	Oldenzaal	19	23	1	1
Denekamp	106	51	13	16	Ootmarsum	18	17	1	1
Deurningen	140	69	9	4	Oud Ootmarsum	25	31	7	8
Fleringen	151	134	16	14	Reutum	11	9	2	2
Geesteren	250	236	24	23	Rossum	220	195	22	21
Harbrinkhoek	46	-	1	-	Saasveld	98	104	11	14
Hezingen	6	5	1	1	Tilligte	18	16	5	5
Langeveen	65	64	4	4	Vasse	20	21	1	1
Lattrop	33	23	4	4	Tubbergen	10	-	2	-
Mander	62	71	6	6	Weerselo	83	85	10	7

Koloniegrootte

Onder koloniegrootte verstaan we in dit verslag het aantal nesten dat op een bepaald adres voorkomt. Landelijk wordt hiervoor een

verdeelsleutel toegepast uitgedrukt in procenten en als zodanig aangegeven in onderstaande tabel. (ter vergelijking vijf jaargangen)

Categorie	Koloniegrootte	2022	2021	2020	2019	2018
A	1 nest	10 %	10 %	12 %	14 %	16 %
B	2 – 5 nesten	37 %	44 %	34 %	33 %	34 %
C	6 – 15 nesten	33 %	27 %	35 %	34 %	28 %
D	16 – 25 nesten	13 %	13 %	13 %	11%	12 %
E	26 – 50 nesten	8 %	6 %	6 %	1 %	4 %
F	51 – 100 nesten	0 %	0 %	0,7 %	1 %	0 %

Toelichting

De grootste verandering heeft zich voorgedaan in de B en C locaties. Het aandeel van categorie C locaties met 6 tot 15 bewoonde nesten is behoorlijk toegenomen ten koste van de kleinere locaties in de categorie B met 2 tot 5 nesten. Een goede ontwikkeling in het zicht dat kleinere locaties gevoeliger lijken voor afname van het aantal broedparen. De grootste kolonies in categorie E werden gevonden bij de fam. Hartman in Rossum met 26 nesten, Scholten en Haarhuis in Geesteren, Lentferink en Droste in Fleringen met ieder 28 nesten, Timmers Fleringen, Hannink Albergen met 29, Leferink Rossum 30, J. Hartman Rossum 34, Broenink Langeveen 35, Hesselink Saasveld 40, Reuver Deurningen en Loohuis Geesteren met ieder 42, terwijl Bloemendaal in Harbrinkhoek koploper was met 46 bewoonde nesten.

Kunstnesten

Ruim 30 jaar geleden werd door onze vereniging in Fleringen voor het eerst in de regio geëxperimenteerd met het gebruik van kunstnesten. Dit was dermate succesvol dat het gebruik en de productie van kunstnesten een grote vlucht heeft genomen. Op 81 locaties werden het afgelopen jaar ook de uitkomsten genoteerd van de opgehangen kunstnesten. Van de 612 kunstnesten op die locaties waren er op 65 locaties totaal 338 bezet. Een bezettingspercentage van 55 %. Uit onderzoek is gebleken dat het broedsucces in kunstnesten op de zandgronden hoger ligt dan in natuurlijke nesten. (Bron: SOVON) In tegenstelling tot natuurlijke nesten kunnen kunstnesten niet afvallen en zijn minder gevoelig voor predatie.

Huiszwaluwtilen

In Nederland staan momenteel 236 huiszwaluwtilen, hiervan zijn er 46 (19,5%) bewoond door huiszwaluwen (januari 2021).

Huiszwaluwtil op Landgoed Herinckhave. Foto: Johan Drop.

In Noordoost Twente zijn er voor zover bekend vijf huiszwaluwtilen geplaatst waarvan de eerste in 2004 in Rossum, de tweede in Geesteren 2016, daarna Fleringen in 2018, in 2019 in Ootmarsum en in het najaar van 2020 werd een til geplaatst op het Landgoed Herinckhave in Fleringen.

Bezetting huiszwaluwtilen 2022

Totaal waren van de vijf tilen er drie bezet. In Geesteren was de til voor de eerste keer bezet met één nest. In 2021 steeg dit tot zeven kunstnesten, en het afgelopen jaar werden drie nesten in gebruik genomen. De bezetting van de huiszwaluwtil aan de Haarlefertsweg in Fleringen loopt vanaf de plaatsing jaarlijks op. Gelijk in het eerste jaar waren er 2 van de 16 kunstnesten bezet. De bezetting is in de volgende jaren opgelopen tot 12 nesten in 2021 waarvan één natuurlijk nest. Het afgelopen jaar 2022 spande de kroon met 14 bezette kunstnesten en 4 natuurlijke nesten. Een bezetting derhalve van 18 broedparen waarvan er minimaal 5 een tweede broedsel produceerden.

Foto: Johan Drop.

Een mooi moment afgelopen jaar was de bezetting van de huiszwaluwtil op het Herinckhave te Fleringen. Reeds in het eerste najaar na plaatsing werd deze, in het vrije veld staande til, bezocht door groepjes zwaluwen maar kwam het nog niet tot bezetting. Het afgelopen seizoen 2022 was dit wel het geval. Er werd in vijf kunstnesten gebroed en jongen werden grootgebracht. Tevens werd begonnen aan een natuurlijk nest maar hierin is het niet tot een broedsel gekomen.
